

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Pernye András*

Cím: *Egy hét*

BUDAPEST HANGVERSENYTERMEIBEN

Forrás: *Magyar Nemzet, 1960. okt. 22.*

Osztályozás

Tárgy

Hely

Idő

Személy

78 (064.5)

1960

A MAGYAR ÁLLAMI HANGVERSENYZENEKAR

Kórody András vezényletével, Fischer Annie közreműködésével adott hangversenyt a Zeneakadémián.

Az utóbbi időkben megszoktuk, hogy majd minden koncert nyújt valamiféle érdekességet — egy-egy ritkán hallható művet vagy jelentős szólistát ismertet meg a közönséggel. Kórody hangversenyének »csemege«-műsorszámára Bartók fiatalkori I. szvitje volt (op. 3.).

Való igaz, hogy ebben a műben Bartók csupán summázza a század első éveinek posztromantikus zenei eredményeit és későbbi remekeinek önálló hangvételét hiába keresnénk benne — ennek ellenére bizvást elmondhatjuk, hogy annak, aki ezt a szvitet nem ismeri, nem lehet teljes a bartóki művészetről alkotott képe.

Utolsó pillanat ez és olyan összefoglalás, amely után csak a gyökeres megújulás következhet. Richard Strauss zenekarkezelésének minden finom — vagy néha triviális — fortélya, a hangszerek technikai lehetőségeinek végsőkig feszítése, a belső szólamok szövevényes, bonyolult »ál-kontrapunktikája« és a szinte már hedonisztikus módon kiélt kromatikus lehetőségek, a csúsztatás és a számtalan frappáns moduláció — tehát a romantikus »Vollklang« (= telt hangzás) teljes apparátusa felvonul ebben a műben, hogy elkápráztassa a hallgatót. Mert az I. szvit ma is káprázatos hatást tesz és Bartókot mint a kor egyik legnagyobb hangszerező-szenijét állítja a hallgató elé. Érdekes, hogy későbbi műveiben a zenei anyag belső súlya, a tartalom monumentális felnövekedése a bartóki hangszerezésről szinte teljesen eltereli a figyelmünket — sőt még a zenetudomány figyelmét is, amely a szükségesnél jóval kevesebbet foglalkozik ezzel a kérdéssel.

Az I. szvit zenei anyaga: »a verbunkos, a csárdás és a cigányzene dallamvilága a kor teljes technikai fegyverzetében« (Várnai Péter). De észre kell vennünk, hogy ezt az anyagot Bartók valahogyan »felülről« kezeli, sehol sem azonosul vele, csupán felhasználja mint adottat és kézenfekvőt. Érezzük, hogy ennek a dallamvilágnak nem volt nehé háttá fordítania — és egy évvel később, 1906-ban Kodály Zoltánnal együtt elindult első népdalgyjújtó útjára...

Kórody Andrásról az utóbbi idők egyik legjobb karmesterei produkcióját hallottuk: keze alatt tisztán feltárult a mű minden romantikus szépsége.

Fischer Annie Mozart A-dúr zongoraversenyét játszotta.

A kiváló zongoraművész nő minden fellépése ünnepi esemény és egyben emlékeztetés a klasszikus remekművet klasszikus előadásban részestette. Ragyogó billentéskultúrájának köszönhető, hogy a Mozart-játék egyik legkénye-

sebb paradoxonját: a kemény billentés és a lágy hangzás el-lentéében is azonos egységét játszva valósíthatta meg. Ke-rek, telt és szárnyaló hangjait a csiszolt gyöngyhöz vagy a kimunkált elefántsontozó hasonlíthatnánk, amely első tapintásra szinte puhának tetszik és csak egy pillanattal később vesszük észre szilárdságát. A második tétel (a Moz-zartnál mindig tragikus jelentésű fisz-moll hangnemben) fájdalmas búcsú-énekét, a gyöngyőrü sicilianót már régen hallottuk ilyen eszményien szép cantabile-val.

A BUDAPESTI FÜVÖS-ÖTÖS szerdai hangversenye különösen második részével keltett jogos érdeklődést: a műsoron Szervánszky, Milhaud és Arnold Malcolm művei szerepeltek.

Szervánszky II. fúvósötöse kitűnően megszerkesztett, logikusan felépített és virtuóz módon felrakott négy tételből áll: önmagában véve mind-egyik meggyőzött bennünket az alkotó komoly szándékairól, csupán a tételek hangulati és stíláriis egymásutánját nem éreztük szükségserűnek. A kürt-fanfárral induló első tétel jellegét tekintve, leginkább Schönbergnek a dodekafóniát közvetlenül megelőző műveire emlékeztet, a második tétel gazdagon kromatizált, hullámzó akkord-menetei inkább Prokofjev és bizonyos tekintetben Richard Strauss hatásáról árulkoznak. Az igen érdekes, de meglehetősen fülledt hangulatu harmadik tételt sziporkázó, már-már groteszk vidámságú negyedik követi — és nem kis részben ez utóbbinak köszönhető a szokatlan siker.

Az avantgardista francia művészcsoporthat a »Hatok« egyik időközben igen »megszelídült« tagjának, Darius Milhaud-nak a fúvósötösét hallottuk ezután. Milhaud posztimpreszionista műve élményanyagát illetően meglehetősen egysíkú, de azon belül jól felépített muzsika. Mintha a századforduló francia festők és költők ihletanyagát fordítaná le a zene nyelvére: egy-egy pasztellszínű tájkép jelenik meg izlésesen archaizált, máshol meg szinte már idegesen túlfinomított zenei köntösben. Arnold Malcolm Három matróztánc-a viszont virtuóz hatásokban bővelkedő, groteszk, frivol játék — sem több, sem kevesebb nem akar lenni enél.

A Budapesti Fúvósötös az igen nehéz, modern műveket kifogástalanul adta elő.

MARIJA GRINBERG szovjet zongoraművész nő szombati estjén újból módunkban volt elgyönyörködni nagyvonalú játékában. Beethoven c-moll zongoraversenye után — amelyről már beszámoltunk olvasóinknak — művészetéről alkotott képünk számos új színnel bővült — mindenekelőtt Bach c-moll partitája hallatán. Kérlelhetetlenül kialakapált, férfiasan erőcs billentéssel szólalt meg a nyitó-tétel kétszólamú fugája és a Rondó, valamint a Capriccio. Már ekkor megmutatkozott fé-

lelmetesen biztos, remekül megalapozott technikája — de még mennyivel nagyobb hatást keltett a négy Sosztakovics praeludium és fuga! Fehéren izzó és zakatoló gépiességében démonikus előadásban hangzott fel az egyik neo-barokk darab és Grinberg jóvoltából megcsodálhattuk a fugák kont-rapunktikus szövetét is. Keze alatt ugyanis a fugák minden szólama önálló és mégis egymás fölé-, illetve alárendelt életet nyert.

Ehhez mérten a második rész kisebb csalódást hozott. Múlt rosszullétnek, indiszpozíciónak kell betudnunk, hogy az op. 10-es F-dúr szonáta és az Appassionata (Beethoven két remeke) technikailag nem volt tökéletesen megoldott. A ráadásokban újból magára talált a kiváló szovjet művész — és a többi között csodálatos Scarlatti-szonátával (d-moll) örvendeztette meg hallgatóságát. A darab gyengéd, már-már rokokóba hajló barokk érzelmessége és ugyanakkor elegáns csillogása egyaránt érvényre jutott Grinberg interpretációjában és méltán hozott hatalmas sikert.

Pernye András